

נראדה אור

פרשת ויקהל - שקלים תשפ"ד

גליון ריד שנה ה

באר רבוה"ק מלעכוויטש קוידענו

{ שניני אור }

בשבת זו בה קוראים פרשת שקלים נפתחת התקופה הבעל"ט - תקופת ארבע פרשיות שבמרכזם חג הפורים, מהם ממשיכים מיד לחירות חג הפסח שמתחבר לימי הספירה המובילים עד לקבלת התורה בחג השבועות.

אור פניך עלינו אדון נשא, פותחים אנו את התקופה בבקשה זו - תקותו וזעקתו של כל איש יהודי. זקיפת ראש בפרשת שקלים, שנאת הרע ומחיייתו בפרשת זכור, עד דלא ידע בפורים, טהרה בפרשת פרה והתחדשות בפרשת החודש - לכל נזכה בעזרתו יתברך על ידי אור פניך עלינו אדון נשא.

בפרשה הקודמת קראנו שאחר חטא העגל ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וגו', פירש"י שאמר משה מנודה לרב מנודה לתלמיד. מעט אח"כ כתיב ודבר ה' אל משה וגו' ושב אל המחנה, פירש"י ומדרשו ודיבר ה' אל משה שישוב אל המחנה, אמר לו אני בכעס ואתה בכעס אם כן מי יקרם.

כותב על כך הבית **ישראל מגור** כי בראות משה רבינו שהבורא יתברך כביכול בכעס על ישראל חיפש עצה כיצד לגלות אהבתו יתברך לעמו, מה עשה נטל את האהל ונטה מחוץ למחנה **בידעו שהבורא יתברך לא יניח שיהיו ישראל עזובים לגמרי**, כפי שאכן אירע שאמר לו הקב"ה אם כן מי יקרם - ושב אל המחנה, ובכך נתגלה שלמרות הכעס כביכול אהבתו יתברך אליהם עדיין קיימת.

בדרך זו מתפרשים דברי הגמרא (מגילה טו:) מה ראתה אסתר שזימנה את המן, ר"ש בן מנסיא אומר **אולי ירגיש המקום ויעשה לנו נס**, פירש"י ירגיש המקום שאף אני מקרבת שונאיהן של ישראל. מבאר המהרש"א שהקב"ה ירגיש ויראה כי אפס עצור ועוזב.

כלומר המצאותה של אסתר בבית אחשורוש מהוה חבל הצלה לישראל ביכלתה לפעול משם לביטול הגזירה, וכאשר יראה הקב"ה שאף חבל הצלה האחרון כבר איננו, **כביכול לא תהא דרך אחרת מלבד לעשות נס להצלת עמו ישראל**, כי לא יטוש ה' עמו כאשר אין להם על מי לסמוך.

אור פניך מבקש כל אחד, השאלה היא כיצד מבקשים - האם רק כתוספת ועדיפות - אם לא יועיל לא זיק, או מתוך הכרה שאין לנו כל עצה אחרת, כפי שאמרו במדרש אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה **אנו אין לנו אלא הארת פניך**, האר פניך ונושעה.

אם נתחנן להארת פנים כי פשוט לא קיים מוצא אחר, ודאי יעתר לנו הקב"ה להאיר עלינו אור פניו, בכך נזכה לכל השפע הרוחני בתקופה הנעלה הבעל"ט - האר פניך ונושעה.

{ דברות קודש }

הקדים שקליהם לשקליו - גילוי אהבה מצד עצם הנשמה

ביותר החושך וההסתר, והמן הרשע שהיה מכסף גדול ראה גודל הריחוק שנעשה בעולמות שלמעלה, ועלה בלבו שבגודל ההסתר והריחוק יוכל לנתק ח"ו את ישראל לגמרי מהשם יתברך, כפי שאמר 'אלקיהם של אלו ישן הוא' (אסתר רבא ז"ב) שבכיכול כבר אין לו רצון וחפץ בעמו מגודל שפלותם בעת הזאת. ולזה אמר (אסתר ג ט) 'אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים כיכר כסף אשקול על ידי עושי המלאכה להביא אל גנזי המלך', כלומר את הנחת רוח שמקבל הקב"ה מעמו ישראל כבר יכול לקבל מאומות העולם.

אהבת עולם מצד עצם נשמת ישראל

אמנם האמת שקיימת אהבת עולם מהשם יתברך לישראל מצד עצם נשמתם שבכיכול חלק ממנו יתברך, אהבה שאינה תלויה במצבם ומעלתם של ישראל, כדאיתא בזוה"ק (אחרי עג.) קוב"ה אורייתא וישראל חד ודבקות זו שמצד עצם הנשמה אין בה שינוי והפרש בכל מצב שהוא, הן בעת עומדים במצב נעלה והן בעת שרויים ל"ע בשפל המצב.

ועל ידי גזירת המן התעוררו ישראל לשוב ולהתקרב להשם יתברך, כדברי חז"ל (מגילה יד.) גדולה הסרת טבעת יותר ממ"ח נביאים ושבע נביאות שעמדו לישראל. ובכח

המשך בעמוד הבא >>>

ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, וימלא אותו רוח אלקים וגו' (לה ל-א).

במדרש (רבה מה ב) הביא על זה הכתוב (ישעיה מ כו) 'שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם לכולם שמות יקרא'. וביארו המפרשים כונת המדרש שכדרך שברא הקב"ה את הכוכבים בששת ימי בראשית וקורא לכל אחד בשם המורה על חשיבותו בפני עצמו, כן קרא ה' בשם בצלאל שמששת ימי בראשית נקבע שיהא בו חכמה ודעת לעסוק בבנין המשכן.

איתא בגמרא (מגילה יג.) אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהן לשקליו.

קטרוג המן הרשע על ישראל

הביאור דאיתא בספ"ק שבזמן שעומדים ישראל בגלות והסתר, קודם בוא זמן קץ וסוף הגלות נעשה ריחוק והסתר גדול יותר, ומגודל החשכות וההסתר מתעוררים ישראל בתשוקה גדולה וגעגועים עצומים להשם יתברך, ועל ידי זה זוכים לצאת מגלות לגאולה בגילוי אורו יתברך עליהם.

כן היה בימי אחשורוש בהיות בני ישראל בגלות בבל, שבהתקרב קץ הגלות במלאות שבעים שנה לגלותם נתגבר

זקיפת ראש בשבת שקלים

בשבת זו קורין פרשת שקלים ובחז"ל (תנחומא תשא א) איתא אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע כשאני מת אין אני נזכר, אמר לו הקב"ה חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשך, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד באותה שעה וזוקף את ראשך.

כי בני ישראל שהלכו במדבר עם משה רבינו היו דור דעה על ידי שהשפיע בהם דעת ודבקות בהשם יתברך, והגבירה השגותיהם שלא יהיו שקועים בהבלי עולם רק יהיו במצב נעלה שרצונותיהם ותשוקותיהם להשם יתברך, ובכל פעם שנשכחו ונפלו הגביהם שוב והשיבם למצב הנעלה בהירות הדעת.

לכך היה משה רעיא מהימנא דואג מה יהא אחר מיתתו, וכי כבר לא יהא דור דעה, וכי כבר לא יזכו ישראל לבהירות הדעת להיות עסוקים בכל מציאותם בקרבת אלקים ודבקות בו. אמר לו הקב"ה **בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו אתה עומד וזוקף ראשך**, שבכל שנה בבוא שבת שקלים זוקף משה ראשו של כל יהודי שלא יהא שקוע בעניני עולם החולפים ותהא בו דעת נכונה להדבק בהשם יתברך ובעבודתו. **בשבת זו נוסעים כולם נסיעה למשה רבינו שמאיר ומשפיע דעת בנפשות ישראל**.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ויקהל - שקלים תשפ"ב, קודם כגונא

תשובתם מעומק לב המשיכו וגילו דייקא מתוך ההסתרה גדול אהבתו יתברך לעם קרובו מצד עצם הנשמה שדבקה בו יתברך בכל עת ובכל מצב, ובגילוי זה נתבטלה גזירת המן והאיר בנפשם אור חדש שכמוהו לא נהייתה, אור ששייך לזמן דלעתיד – ואחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא, שיתגלה בשלמות גודל דבקות נשמות ישראל בהשם יתברך מצד עצם מהותם.

מחצית השקל – דבקות מצד עצם הנשמה

זהו ענין השקלים ששקלו ישראל, כי המשכן הוא מקום השראת השכינה בישראל כמאמר הכתוב (שיר השירים א יג) 'בין שדי ילין', וכנאמר ביוצרות (מוסף לברכת רצה) 'בכרמי מלון בין שני שדי וכו' ובכס והדום לא נם שדי', ובמקום זה נתגלה דבקותם ביוצרים באופן הנעלה ביותר. לכך באו הקרבנות שהקריבו אשה לה' במשכן מנתינת ישראל מחצית השקל שבה נתגלה דבקותם בהשם יתברך מצד עצם הנשמה,

כנאמר בנתינה זו 'העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט' (ל טו), כי מצד פנימיות הנשמה אין חילוק בין העשיר בדעת העומד ברום המעלה לדל הנמצא במצב שפל. אף שודאי באה הנתינה מנדבת הלב של כל אחד, כיוון שנתעוררה בהם אהבה זו מצד עצם הנשמה היו כולם שוים בנתינתן לדבק עצמם בהשם יתברך בגילוי פנימיות הנשמה.

זהו שאמרו לפיכך הקדים שקליהם לשקליו, שהמן הרשע בקש בשקליו לקטרג על ישראל שבהיותם בשפל המצב כבר אין להשם יתברך חפץ בהם, ובשקלי ישראל המורים על גילוי דבקות בהשם יתברך מצד עצם הנשמה נתבטל הקטרוג, כי אהבה ודבקות זו קיימת ועומדת בכל זמן ומצב שהוא.

ימי הפורים אינם נבטלים

לכן אמרו (מדרש משלי ט ב) שלעתיד לבוא כל המועדים בטלים וימי הפורים לא נבטלים, כי בזמן שיתגלה אורו יתברך בעולם באופן נעלה ביותר ויזכו ישראל לדבקות

עצומה ביוצרים, לא יוצרכו לכל המועדים הממשיכים אורו יתברך בנפשות ישראל, אבל ימי הפורים שנתגלה בהם דבקות ישראל בהשם יתברך מצד עצם נשמתם אינם נבטלים אף בגודל הגילוי דלעתיד, כי דבקות זו עצמה היא הארת הזמן דלעתיד.

זהו ביאור דברי המדרש שעל הכתוב 'ראו קרא ה' בשם בצלאל' מביא הכתוב 'שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה המוציא במספר צבאם לכולם שמות יקרא', כדרך שיש לכל אחד מהמכוכבים שם המורה על חשיבותו מצד עצמו, כן קרא ה' בשם בצלאל להורות על חשיבותו מצד גודל נשמתו, אשר לזה נבחר מתחלה לעסוק בבנין המשכן וכליו.

יעזור השם יתברך שנזכה לקבלת התורה באהבה ביראה ובשמחה, ולגילוי אורו יתברך בעולם בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

ויקהל – שקלים תשע"ט, רעוא דרעיון

מאורי אור

פרשת ויקהל באור רבותינו

החובה בימי החול להפוך הל"ט קללות

כתיב 'ששת ימים תעשה מלאכה' (לה ב). היינו הל"ט מלאכות שממשכן גמרינו, היינו שצריך לקדש עצמו להיות שוכן בקרבו ה', כמו שכתוב (יה ה) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'. וכולי האי ואולי. וזה אי אפשר כי אם ע"י הל"ט מלאכות הנ"ל. ואלו הל"ט קללות שצריך להפוך לברכה, וט"ל של תחיות לקבל חיות מחי החיים.

סדר היום למרן רביה"ק הרא"ש מפטאלין ז"ע, בית אהרן (ס), וע"ע בית אהרן בפרשתן

המאמין שהכל מהשי"ת לא יוטרד בשב"ק

'ששת ימים תעשה מלאכה'. פירוש, תעשה מעצמה (מכילתא תשא), כשיודע שהכל מכוחו כמו שכתוב (דברים ח יח) 'כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל'. 'וביום השביעי יהיה לכם קודש', לא יבלבל אותו, כאלו כל מלאכתו עשויה (שם יתרו בחדוש פ"ד).

המקדש פיו זוכה לקדושת השבת

עוד ירמוז 'אלה הדברים'. כלומר הדיבורים יהיו רק במה 'אשר ציוה ה' לעשות אותם', לא פחות ולא יותר. ולזה סיים 'ששת ימים תעשה מלאכה', פירוש, מלאכה הנ"ל לשמור לשונו, וכמו שאמרו רז"ל (חולין פט). מה אומנתו של אדם בעולם הזה יעשה עצמו כאלם. אזי 'וביום השביעי יהיה לכם', השומר פיו ולשונו כל ששת ימי המעשה אזי זוכה בשבת לקדושת השבת, עיין בזהוה הק' (אמור קה). על פסוק (ישעיה נח יג) 'ודבר דבר', והבן.

דברי שלום

מחד בשבת לשבת

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש, על דרך שאמרו חז"ל (ע"ז ג). מי שטרח בערב שבת יאכל

בשבת, היינו שעשיית מלאכה של כל הששת ימים יהיה הכל כהנה על קדושת שבת - שה'לכם' יהיה גם כן קדוש כידוע.

אמרי יעקב תרע"ח

עבודת יום השבת לת"ח ולפשוטי העם

עוד אמר מה שבפרשת ויקהל כתוב 'ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש', וכאן בעשרת הדברות (שמות ט ט - י) כתוב 'ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלקיך', כאן כתוב לכם וכאן כתוב לה', כמו הפלוגתא בחז"ל (פסחים סח:) חציו לה' וחציו לכם, או כולו לה' או כולו לכם.

והטעם הוא דאיתא בפוסקים (ש"ע או"ח סי' ר"צ סע"ב בהגה) מי שהוא כל ימי השבוע עוסק במלאכה או במשא ומתן הוא מחויב בשבת קודש לעסוק בתורה ביותר, ומי שעוסק בתורה כל ימי השבוע ירבה בשבת קודש באכילה ושתייה ותענוג יותר. לכן בפרשת ויקהל אשר שם כתיב 'תעשה', היינו הת"ח העוסק תמיד בתורה ומלאכתו נעשית על ידי אחרים, וזה הפירוש תעשה, לכן כתיב שמה 'וביום השביעי יהיה לכם קודש' - בחינת לכם, אבל כאן כתיב 'ששת ימים תעבד ועשית', היינו הוא בעצמו, אז יום השביעי 'שבת לה' ולא לכם, ודפח"ח.

שבועות תרע"ח

ברכת מזל טוב

לידינו היקר העומד לימינו בכל עת,
ידין רב לו בשדה החינוך

הרה"ג משה רוזנטל שליט"א

בעת שמחת לבו באירוסיו בתו תחי' בשעתומ"צ
ברכה מיוחדת

לאביו הרה"ג מרדכי דארתא דק"ק אזור שליט"א

הטעם שהיתה הנדבה יותר מהנצרך למלאכת המשכן

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר (ל, ז).

איתא מהרה"ק מקאזמיר זי"ע הטעם שנכתוב משמים שיתנדבו ישראל יותר מהנצרך למלאכת המשכן, כי ישראל נתנו נדבתם בתשוקה גדולה כדי שיזכו להשראת השכינה בתוכם, ומקום יש לחשוש שבעת תשרה בו השכינה תבוא מחשבת גאות בלב אחד מישראל שבנדבתו זכו להשראת השכינה, לכן נסתובב שלא כל מה שנתנדבו נצרך לבנין המשכן, שבוה יחשוב כל אחד שמה לא היה לו חלק בבנין המשכן ועל ידי זה לא יבוא לידי גאות.

והנה אף שודאי דברים אלו פי צדיק אמרם חידוש גדול הם, כי בבוא איש יהודי אל המשכן היה מתבטל לגמרי להשם יתברך, כדאיתא בסידור הרב 'ואין אנחנו יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות לפניך' - שבמקדש זכו לבחינת השתחוויה שהוא הביטול הגמור להשם יתברך, וכדאיתא (אבות ה) עומדים צפופים ומשתחווים רוחים, כי בעת ההשתחוויה נתבטל מציאתם לגמרי עד שלא היתה להם תפיסת מקום. וא"כ היאך יתכן שבעת הזאת יבוא בלבם שמץ גאות.

לכן אלמלא דבה"ק יש לבאר באופן אחר, כי במדרש (תנחומא פקודי ב) איתא שלא היתה שמחה לישראל כיום הקמת המשכן, אחר שהביאו כולם נדבת לבם לבנינו באהבה ותשוקה כדכתיב (ל ג ה) 'זהם הביאו אליו עוד נדבה בבוקר בבוקר', 'מרבים העם להביא וגו'. והנה לכאורה מאחר שלא נצרכו כל הנדבות לבנינו, מקום היה לכל אחד להצטער שמה היתה תרומתו מן המותר ואין לו חלק בהשראת השכינה. אמנם אעפ"כ היתה שמחתם גדולה ועצומה ללא שום חסרון, כי היו כולם באחדות גמורה ברצון אחד למלא רצונו יתברך לשכון בתוך בני ישראל, ושמה כל אחד בהיות השראת השכינה על ידי נדבת חבירו ממש כבהיותה על ידי נדבתו. ובכדי להראות גודל אחדותם וביטולם ליוצרים נסתובב שלא יוצרכו לכל הנדבה לבנין המשכן.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, מתוך דב"ק ויק"פ תשע"ג, ליל שבת

בשבת שקלים מתגלה הארת השי"ת על נשמות ישראל בכל המצבים

שבת שקלים. כל בר לבב מתעורר לבבו בהגיע שבת קודש זו, עת רצון הוא לנו להתבונן כיצד יצאנו מימי הרצון בירח האיתנים והיכן עומדים אנו בעמדנו בשערי חודשי הגאולה.

שקל אשא. אמרו צדיקים כי עבודת שבת שקלים הוא חשבון הנפש, לשקול את מעשנו האם היו כולם כראוי וכהוגן, האם היו מתוך נקודת אמת, האם כל מעשינו לשם שמים.

דיבורי הרה"ק ר' פינחס מקאריץ ז"ל ע"ד ד' פרשיות כה מאירים הם, הדיבור הידוע שמשתוקק הוא לד' פרשיות בה נזכה ליראות פנים בפנים עם השי"ת, עוד אמר כי בד' פרשיות מתחילה עבודת המלכת השי"ת בעולם של ר"ה הבעל"ט. בד' פרשיות מטהרים אנו את פינו ומתכוננים לקבל הארת הפסח – פה סח, בד' פרשיות יש בחינת אור הגנוז.

על כן ברודעו, הבה! נעזור ליבנו ונכין עשתונותינו נטהר את ליבנו לקבל את האבת השי"ת העצומה הנשפעת בימים אלו! לא נהיה שוטים המאבדים את מה שנותנים לנו, ניקח את הזדמנות הפז בשתי הידים, לא נצא מד' הפרשיות עם אותה נפש רוח ונשמה שנכנסו אליה, התשוקות יהיו מרוממות יותר, הרצונות נעלים, והמחשבות מזוככות.

התבוננות במהות ד' הפרשיות

יש להתבונן במהותם של ד' פרשיות אלו. ב' מיני הנהגות ישנם בעולם, הנהגת העולם לפי סדר הימים והנהגה על פי מועדים וזמנים, הנהגת הימים הוא מה שמנהיג השי"ת את העולם לפי ימי השנה וימי השבוע, יום א' וב' וכו' הם ימי חול והשבת קודש הוא לנו, והנהגת הזמנים הוא בימים טובים, שבה השי"ת מקדש יום אף שבעצם בריאתו חול הוא, אך הקב"ה מקדש ישראל והזמנים ויום זה נעשה לקודש, ובעקבות היום נעשים אף עם בני ישראל המקושרים לנשמת יום זה לקדושים ומרוממים, זה עבודת הימים טובים.

הפרש בין הנהגת הימים להנהגת הזמנים על דרך העבודה, כי בהנהגת הימים השפעת אורו ית"ש עלינו הוא לפי עבודתנו, אם מקדשים ומטהרים אנו את עצמנו זוכים ומושפע אורו ית"ש בבהירות, ואם לאו אין נשפע ח"ו, אבל בהנהגת הזמנים אין נפק"מ מה מעמדנו ומצבנו ברוחניות, אלא השי"ת משפיע אור גדול ונורא, המאיר על כל נשמות ישראל בכל המדרגות ובכל המצבים.

כמובן שככל שאדם מכין כלים לקבל האור כן שיעור האור שזוכה הוא לקלוט, אך עצם ההארה הוא למעלה מכל גבול וצמצום, עינינו רואות בחוש כי אף האנשים הרחוקים לעת עתה מתורה ומצוות ואינם זוכים להניח תפילין מדי יום ביומו ולשמור שבתות בכל חוקיו ומשפטיו, מכל מקום בהגיע יו"ט וחג לה' חוגגים הם אותו, באופן שלהם – אך עכ"פ עין בעין נראה כי ההארה מושפעת על הקרובים והרחוקים.

יש להתבונן אם כן מה מהותם של ד' פרשיות אלו, אם תלויים הם בימי הגאולה, לכאורה שייכים הם להנהגת הימים. אך מאידך מציינים אנו את השבתות של חודשי אדר וניסן דייקא – ללא קשר לתאריך מסוים. אמת, כי בגמרא איתא דזמן קריאת פרשת שקלים הוא בר"ח אדר גופא וחכמים הקדימוהו לשבת שלפניה, אך מאחר שחכמים תיקנוהו הרי ששינו את מהות קריאת הפרשיות והשפעתם, עלינו להבין אם כן את עבודת שבתות אלו.

ד' פרשיות כנגד ד' אותיות הוי"ה

בספר הקדוש 'קדושת לוי' לפרשת כי תשא כתב לבאר עבודת שבת שקלים וזה לשון קדשו:

מספר תר"ד שהוא אותיות כת"ר. וזהו סוד עשרים גרה השקל. הינו סוד בחינת הקומה שלמה. מעלא לתתא ומתתא לעלא ע"י העשור ספירות הקדושות. וכתר הוא בבחינת אי"ן פנודע. והחכמה מאין תמצא והוא בבחינת יש, וחקמה ובינה הם תרין רעין דלא מתפרשין ושניהם המה בבחינת יש, וזהו קנה חכמה קנה בינה, שני פעמים קנ"ה עולה יש. והנה נודע כי ישנו ש"י עלמין, וכאשר נתעלו אלו הש"י עלמין ונתתחדו למעלה למעלה בבחי' י"ש נעשה בחי' שקל שלם מספר כת"ר כי עולים עד למעלה בסוד האי"ן...

ולרמז זה צוה הבורא ב"ה וב"ש לתן מחצית השקל, כי מחצית משקל שלם במלואו עולה י"ש וכן"ל פרי ליתרם ולתברם בחבורא חדא...

האוהב ישראל הקדוש מפליג בגודל מעלת מצות מחצית השקל שמגיעה ומתקנת עד למעלה למעלה, משלמת את קומת הנפש של כל ישראל בכל מעמד ומצב, מאירה את אור הכתר. דברים נוראים.

במושכל ראשון נראים דברי האוהב ישראל' חלוקים על דברי הרה"ק מבארדיטשוב. כי בקדושת לוי כתב כי שבת שקלים מתקן את בחינת המלכות שרומזת היא על בחינה נמוכה, מאידך כתב האוהב ישראל כי שבת שקלים מאירה את אור הכתר, שהיא בחינה עליונה מאד.

מחצית השקל כנגד ארבע מאות שקל כסף

כתב האר"י הקדוש ז"ל כי אותיות ש' וק' מתיבת שקל עולה ארבע מאות, והוא כנגד ארבע מאות שקל כסף ששקל אברהם אבינו לעפרון כשגאל את קדושת מערת המכפלה מיודו, דברי האר"י ז"ל הקדושים אין לנו שמץ של השגה כמובן, אך אם נשוה שני עבודות אלו הרי שיש להם קשר פנימי, ועבודה השייכת לכל אחד ואחד מאתנו בכל קומות הנפש.

מערת המכפלה כידוע הוא – בית ועליה על גביו, במערת המכפלה נתגלה כי העולם הזה והעולם הבא – חד הם, הרוחני והגשמי מציאות אחת הם, אף אם אין נראה לעיניים כן.

הארתו ית"ש בעולם הזה קודם החטא

אדם הראשון קודם החטא הגם שהיה בגוף גשמי, מכל מקום מלאכי השרת צלו לו בשר ומזגו לו יין, כי כשהעולם הזה התנהג כולו על פי רצון הבורא, לא היה שייך כלל הסתר והפרש בין הארתו ית' למעלה ובין הארתו למטה, וודאי שבעולם הזה ההארה היא לאחר צמצומים רבים עד אין קץ ושיעור, אבל ההארה הזו גופא הבהיקה והאירה בנקיות ויופי.

דע מאין באת – החיבור להשי"ת ע"י ידיעת שורש בריאתנו

כשאדם הראשון חטא, התכסה אור השי"ת בעולם עד שהעולם אינו זוכה עוד לאורה כבראשונה, החטא הפריד בין הארת השי"ת לבין העולם הזה. לאחר פירוד זה אין העולם יכול להתקיים, בכדי שנוכל –אנחנו ילודי אשה לחיות בזה העולם ולעשות רצונו ית"ש, הוצרך השי"ת לגזור מיתה על האדם, בכדי שבסופו יחזור האדם ויתאחד עם מקורו

יקדם אבאר לך סוד של ד' פרשיות. שקלים, זכר, ופרה ותרש. הנה הם מרמזים כנגד ארבע אותיות הו"ה בצרוף פזה הוה"י בסוד ארבע פרצופין – נקבא, דבר, אמא, אבא, הינו שקלים הוא נגד ה"א אחרונה לכה היו השקלים לאדני כסף אדני הוא סוד ה' אחרונה...

מ' גייט זיך טרעפין מיט גא-ט ב"ה - האיר הרה"ק מקאריץ, בד' פרשיות אלו מאירים ד' האותיות של שם הוי"ה, פותח בשבת שקלים בו הבורא ב"ה מאיר לנו את ה' האחרונה משמו הקדוש והנורא, בחינת המלכות, הארתו בעולם התחתון עד למקומות הנמוכים ביותר, בשבת זו זוכים אנו לאור פני מלך חיים - שקלים הוא נגד ה"א אחרונה.

פרצוף נוקבא רומז על מצב בו הארת שמו יתברך בעולם הוא בבחינת מקבל, מקבלת היא השפעתה מעבודת בני ישראל, לפי מה שהאדם מקדש ומטהר עצמו בתורה ומצוות כן זוכה הוא שיאיר עליו אור פני המלך. בשבת שקלים – מגלה הרה"ק מבארדיטשוב מאיר עלינו השי"ת בחסדו את אור זה, על כן מתחננים אנו במוסף של שבת זו שבע פעמים 'אור פניך עלינו אדון נשא', כי שבת זו סגולה יש בה לאור פני המלך בעולם הזה, אף לא בזכות עבודתנו.

מחצית השקל לשקלי המן

אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהם לשקליו...

מאמרו זה של ריש לקיש ידוע ומפורסם הוא, והתמיהה בעינה עומדת, אם קדושת מחצית השקל מבטלת כח הקליפה של המן הרע הזה, הרי שהמן הרשע עמד לנגד קדושה זו ורצה לעקרה ולבטלה ח"ו, מה הוא קדושתו של שקל זה!?

עוד אמרו חז"ל כי משה עומד וזוקף ראשם של ישראל בכל שנה ושנה כשקוראים פרשת שקלים. מה היא זקיפת הראש של משה רבינו.

הארת הכתר במצות מחצית השקל

כדי להבין באפס מה נלמד בצוותא דיבורים מאיירים מתוך הספר הקדוש 'אוהב ישראל' לפרשת שקלים:

עוד יש לאלו-ה' מילין בענין פגנת מחצית השקל. כי הנה שקל שלם הינו במילואו פזה ש"ן קו"ף למ"ד. עולה

ונשמנו, זה מה שאמר עקביא בן מהללאל – דע מאין באת ולאן אתה הולך וכו', דעת היא החיבור כידוע, החיבור שלנו עם הבורא ית"ש הוא רק אם נדע ונבין כי אם נחיה עולם הזה'דיג לא נוכל להאיר את אורו ית"ש ורק אם נתבונן על מקור חיותנו שהיא אור השי"ת נוכל לזכות לדעת'.

במערת המכפלה חזר אדם הראשון והתאחד עם דבקות הבורא

אדם הראשון עצמו במדרגתו הגבוהה שעקביו הכהו לגלגל חמה, אף לאחר חטאו יכול היה לחיות אלף שנה תמימים בהרגשה זו של אחדות עם מקור חיותו ברוחניות, אך ככל שהעולם נתגשם איננו יכולים עוד לחיות זמן רב מדי בהרגשת חיות הבורא, על כן ויהיו ימי מאה ועשרים שיתן השי"ת לכולנו בבריות גופא.

ע"כ בחר אברהם אבינו את מערת המכפלה, כי שם נטמן אדם הראשון וחזר ונדבק בשרשו, שם דבק באור האי"ן. [יש להאריך ולהעמיק בזה רבות אך אין כאן הזמן והמקום ועוד חזון למועד להרחיב בזה. ואי"ה במאמר לחג הפסח נבאר עוד בזה ע"פ

מכתבו של כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"א ז"ע לאחיו רבינו מבראהין ז"ע].

המן קטרג על האחדות של כנסת ישראל עם השי"ת

ויאמר המן למלך אחשוורוש ישנו עם אחד מפוזר ומפורד. מלך אחשוורוש רומז למלכו של עולם שראשית ואחרית שלו, מקטרג המן הרשע על כנסת ישראל כי הם אינם מאוחדים באחדות הבורא ב"ה, אינם מקושרים עם מציאות אור השי"ת בעולם, מפורדים על כן אין זכות קיום לכנסת ישראל חס וחלילה.

אך המחצית השקל מגלה כי אמנם יש מחצית תחתונה, ה"א תתאה מציאות של הארת השי"ת לפי סדר עבודתנו ולא תמיד עבודתנו הוא במדרגה שבה נזכה להארת החסדים, אך מאידך אדוק הבורא ית"ש עמנו בקשר עליון, הדבקות של נשמות ישראל בחי החיים הוא למעלה מטעם ודעת עד שיוכל יהודי לזכות – אף בחיי העולם הזה לדבקות באור האי"ן, במציאות הברורה והפשוטה כי הויה"ה הוא האלקים אין עוד.

המן הרשע! בעיניך הטמאות נראה כי אין לנו חלק ונחלה חלילה, לא תמיד אתה רואה את אור השי"ת המאיר על עמו ישראל בגלוי, בפרט לא בימי הגלות, אך עיניך סומות הן! אתה וכל כוחות הטומאה שלך אינם מסוגלים להתבונן באור הגדול של המחצית העליונה, אורה של דבקות הבורא ית"ש בעם בני ישראל למעלה מטעם ודעת!

הארה בשני הבחינות

בד' הפרשיות מתאחדים הארת עבודת הימים שהוא על פי מעשינו, להארת עבודת הזמנים שאף ללא מעשינו, כי בד' הפרשיות מתגלה יופי נשמות ישראל, בלא הביט על המעשים בפועל. בד' פרשיות אלו מתגלה שוב החיבור והקשר העמוק שיש בין ישראל לאבינו שבשמים – משה הוא הדעת, עומד וזוקף את ראשו, מרומם אותו מהמציאות הפשוטה של הסתר עולם הזה לאור עצום ונשגב, אור הגאולה השלמה שחלק נוסף ממנו יתגלה בליל התקדש חג.

עבודת שבת שקלים

ע"י דבקות בהשי"ת נצלים מכל רע ח"ו

שמעתי מא"א אדמו"ר זצוק"ל שאמר 'ונתנו איש כופר נפשו לה' (ל יב), 'כופר' הוא לשון התדבקות [כעין 'וכפרת אותה מבית ומחוץ' (בראשית ו יד)], שצריך לדבק נפשו להשם. ואז 'לא יהיה בהם גנף', שלא ישלטו בהם שום דבר רע ח"ו.

בית אהרן (ל"ה אדר, פה)

טעם קריאת פרשת שקלים בשב"ק

הענין של מחצית השקל לידע שהוא בחינת מחצית. שורש נשמנו למעלה בסוד 'אברהם אברהם' (בראשית כב יא), 'יעקב יעקב' (שם מו ב), כידוע ומפורסם הענין בספרים (ע"י תוספתא זוהר נח ס), וכמו שאמר המגיד הק' ממעזיירץ על ענין של חצוצרות (במדבר י א) - חצי צורות. וזהו 'עשרים גרה השקל' (שמות ל יג), ומחצית השקל הוא עשרה, רומז כי צריך לקדש כל המדות שלו שהם עשר, ולהשרות עליו עשר קדושות למהוי אחד באחד. וזהו שאנו מבקשים (פייט למוסף שבת שקלים) 'אור פניך עלינו אדון נשא', ובשבת קודש אמרו ז"ל (ב"ר יא ב) ברכו במאור פניו של אדם, ואנו אומרים (ומירות לליל שבת, המתחיל 'כל מקדש') 'באור פניך תבהיקם', על כן קורין פרשת שקלים בשבת קודש.

דברי שלום (ירוש לארבע פרשיות)

העצה שלא להפרד ע"י מנין בני"

בסעודה שלישית אמר דרוש נפלא בענין פרשת שקלים, למה צוה התורה ליתן כל אחד ואחד מחצית השקל דייקא ולא שקל שלם. והטעם הוא כי ענין מספר הוא בחינת פיורו, כי בלא מספר יכול להיות הכל ביחד, כמו שכתוב (ב"ר יא) 'יחן שם ישראל נגד ההר' - כאיש אחד בלב אחד. אבל כשסופרין נעשה בחינת פיורו, זה ראשון וזה שני וזה שלישי וכן כולם. ואם כן יכול כל אחד לחשוב את עצמו לדבר שלם בפני עצמו לפי מספרו, ובוזה ניתק מבחינת התכללות ודביקות עם כל ישראל ביחד ונתקלקל אהבת חברים, כי בחינת מספר מביאו לבחינת פיורו.

לכן אמרה תורה (ל יב) כי תשא את בני ישראל אז לפקדיהם יכול להיות חסרון, בחינת 'ויפקד מקום דוד' (שמואל א כ כז). אז העצה אחת הוא ונתנו איש כפר, היינו תיקונו וכפרתו על חסרונו, א' הוא נפשו לה', נפש הוא לשון ובחינת רצון כמו שכתוב (בראשית כג ח) 'אם יש את נפשכם', היינו כל רצונו יהיה לה' - זה גורם אהבה ואחדות, כי ישראל וקודשא בריך הוא חד הוא. וגם יתנו מחצית השקל דייקא, לדעת כי הוא לבדו אינו דבר שלם רק כמו חצי דבר, וביחד עם חבירו אז נעשה שקל שלם, ודפח"ח.

אמרי יעקב (תריעה)

שמחה בחודש אדר ע"י התגברות על החומר

משנכנס אדר מרבין בשמחה (תענית כו): אין שמחה אלא בבשר (פסחים קט) - לב בשר.

מרן רביה"ק הרא"ש מפסטאלין ז"ע (בית אהרן קמנ)

פעם אחת בסעודת ר"ח אדר ערך הרה"ק רבי ישראל מריזין ז"ל שולחן, ובאו אליו שני אנשים ליטול סמיכה מאתו והיו מיוחסים גדולים. ופתח ואמר יש אנשים שסוברים שיכולין ג"כ לערוך שולחנות ולהרבות בשמחה, והאמת שהם צריכים מקודם לשבור את ידיהם ואת רגליהם בעבודת השי"ת ואז יוכלו להרבות בשמחה. וזהו שאמרו חז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה, והכונה משנכנס אלף דר - היינו אם אלופו של עולם דר בתוכו, אזי הוא יכול להרבות בשמחה.

עבודת הלויים

מחצית השקל – מסירת הרצון להשם יתברך

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' וגו', זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל וגו' (ל יב-ג).

איתא בספד"ק כיון שאמרה תורה זה יתנו ונתינה היא שנוטל מעצמו ונותן, ממילא אם מעורבים כל מיני נגיעות וחשבונות בנתינתו אין זו נתינה אלא נטילה.

זהו ענין תרומת השקלים שמסר כל אחד מישראל רצונותיו לגמרי להשם יתברך, הגם שהנתינה היא כופר נפשו היתה צריכה להיות בביטול הרצון בלא שום חשבון ובזה זכו לכפר על נפשתיכם. וקריאת פרשה זו היא תחלה וראש לכל הימים טובים הבעל"ט, כי תכלית הכל לבוא לביטול הרצון להשם יתברך.

על זה נאמר 'זה יתנו כל העובר על הפקודים' ובתרגום יונתן איתא כל דעבר בימא דסוף, כדרך שבים סוף נכנסו ישראל לתוך הים במצות ה' בלא שום חשבון כן תהא נתינת השקלים. ומחצית השקל דייקא כי יש בנשמת היהודי חצי צורה שיורדת למטה בגוף וחצי צורה שעומדת למעלה וצריך היהודי להשוותם, כשם שהחצי שלמעלה אין לה רצון מלבד לבטל עצמה ליצורה, כן החצי שבתוך הגוף יאה לה רצון אחד להשם יתברך בלא שום רצון אחר.

ונרמז עוד 'כל העובר על הפקודים', העובר על פיקודי אורייתא והביא רצונותיו בענינים שאינם רצונו יתברך, על ידי נתינת מחצית השקל בביטול הרצון יתקן רצונותיו וישיבם לקדושה.

זהו דאיתא (תנחומא תשא ג) שאמר משה לפני הקב"ה כשאני מת אין אני נזכר, כי עבודה קשה היא למסור הרצון להשם יתברך וזכו ישראל לזה על ידי משה רבינו שורש הדעת הנקרא שושבינא דמלכא שהמשיך אורו יתברך לישראל, שבהאיר בהם אורו יתברך על ידי משה נתעוררו בתשוקה עצומה להשם יתברך, ונתנו מחצית השקל לביטול הגמור ליצורם, כדאיתא (במדבר רבה יג א) שהראה הקב"ה למשה כמין מטבע של אש, שמתוך אש התשוקה שנתעורר בישראל על ידי המשכת אורו יתברך מכח משה רבינו מסרו רצונם בתרומת השקלים.

לזה נתיירא משה כשאני מת אין אני נזכר, כי בלא שימשיך להם אורו יתברך היאך יוכלו לבטל רצונם בנתינת השקלים. אמר לו הקב"ה חייך בכל שנה ושנה כשהו קורין פרשת שקלים כאילו אתה עומד וזוקף את ראשך, שבקריאת פרשת שקלים נשפע דעת על ידי משה רבינו - 'אור פניך עלינו אדון נשא ושקל אשא בבית נכון ונשא', על ידי הארת פני ה' מכח משרע"ה יכול כל אחד למסור רצונותיו להשם יתברך לפי כחות נפשו וליתן בזה תרומת ה'.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, פקודי שקלים תשע"ז, ליל שבת